

Kemi i børns hverdag

Kemi i børns hverdag

Miljø-Tema nr. 17, 1999

Indhold

Kemi i børns hverdag	3
I børneværelset	4
På badeværelset	11
På legepladsen	13
Børneudstyr og tøj	16
Når voksne bruger kemikalier	18
Hvad siger loven	22
Hvad betyder mærkerne	24
Miljøstyrelsens arbejde	26
Få mere at vide	27

Kemi i børns hverdag

Kemiske stoffer er ofte en forudsætning for spændende og farvestrålende legetøj, udviklende kreative materialer og produkter til børnepleje. Børn kan derfor ikke undgå at komme i kontakt med kemiske stoffer.

Vi ved at børn kan være mere følsomme end voksne over for visse kemiske stoffer. Desuden kan børn i modsætning til voksne ikke selv gardere sig imod eventuelle skadevirkninger, hvis eller når de kommer i kontakt med stofferne. De helt små børn fra 0-3 års alderen undersøger for eksempel deres omgivelser ved at bide, sutte og putte ting i munden.

Denne pjece handler om kemien i børns hverdag, og henvender sig især til forældre, pædagoger, sundhedsplejersker og andre, der har med børn fra 0-6 år at gøre.

Ved at følge pjecens råd og anbefalinger kan man være med til at sikre, at børn ikke kommer til skade ved omgang med en række børne- og voksenprodukter, der indeholder kemiske stoffer.

Miljøstyrelsen arbejder aktivt på dels at få mere viden om, hvordan de kemiske stoffer påvirker børns sundhed, dels på at sikre så gode regler på området som muligt.

EU-samarbejdet er her helt centralt, da en stor del af kemikalieområdet i dag er reguleret via EU-regler. Herhjemme undersøger Miljøstyrelsen løbende markedet for børneprodukter.

I børneværelset

Ofte er kemikalier en forudsætning for farvestrålende legetøj og udviklende kreative materialer. På trods af at der findes regler på området, bør man være opmærksom på, hvad man køber til små børn.

CE-MÆRKNING

Det er producenternes og legetøjsimportørernes ansvar at sikre, at legetøj ikke indeholder farlige stoffer i mængder, som indebærer fare for børns sikkerhed og sundhed, hvis de bruger det på "normal" vis. Men legetøjet må heller ikke være farligt, hvis børn bruger det på en anden måde, end man må forvente – for eksempel ved at de putter det i munden eller sutter på det.

Fælles EU-regler siger, at legetøj til børn under 14 år skal mærkes med et såkaldt CE-mærke. CE-mærket er fabrikantens eller importørens måde at fortælle myndighederne, at produktet lever op til de sundheds- og sikkerhedskrav, der er i legetøjsreglerne. Er der specielle sikkerhedshensyn at tage – for eksempel at børn under 3 år ikke må bruge legetøjet – skal det fremgå af en dansk tekst.

Legetøj, der er CE-mærket, må heller ikke afgive mere end minimale mængder af stoffer som for eksempel bly, kviksølv og cadmium.

Forbrugerstyrelsen kontrollerer blandt andet, at legetøj er CE-mærket, mens Miljøstyrelsen har tilsynet med legetøjets kemiske egenskaber.

Læs mere om de tilladte grænseværdier sidst i dette afsnit side 7 og om CE-mærket i afsnittet "Hvad betyder mærkerne" side 24.

DUKKER OG ANDRE BLØDE PLASTPRODUKTER

Bløde plastprodukter – for eksempel dukker – kan være fremstillet af PVC-plast, der indeholder blødgørere, de såkaldte phthalater. Blødgørere mistænkes for at have sundhedsskadelige effekter. Afgivelsen af phthalater sker især, når små børn bider i eller sutter på legetøjet. Danmark arbejder derfor i EU for at få gennemført et forbud mod phthalater.

Anbefaling

- Køb ikke legetøj af blød PVC-plast til små børn.
- Hvis du køber legetøj af PVC, så vælg det, der er lavet af hård plast.

BØRNESMYKKER

Der er bestemte grænser for, hvor meget nikkel, der må frigives fra for eksempel smykker. Miljøstyrelsens kontrol af nikkelafgivelse fra smykker viser, at det – trods forbudet mod afgivelse af nikkel – desværre stadigvæk er muligt at købe smykker, der

afgiver for meget nikkel. Man kan derfor komme ud for at børnesmykker ligesom smykker til voksne afgiver nikkel i mængder, som kan medføre nikkelallergi.

Anbefaling

- Test smykkerne for nikkelafgivelse.
- Det kontrolleres let med et nikkeltestsæt, der kan købes på apoteket.

Læs mere om nikkeltesten og de grænser, der er for hvor meget nikkel, der må frigives fra for eksempel smykker i dette afsnit side 7.

SMÅ BØRN LÆRER TIT DERES OMGIVELSER AT KENDE VED AT SUTTE ELLER BIDE I F.EKS. LEGETØJ. DERFOR BØR DET IKKE VÆRE AF BLØD PVC

SMINKE

Mange børn bruger sminke i forbindelse med teater og udklædningslege. Sminke beregnet til børn skal være CE-mærket.

Da al kosmetik i dag skal have en indholdsdeklaration, er det muligt at undgå de stoffer som barnet ikke kan tåle.

Hvis emballagen er for lille til at have en indholdsdeklaration, skal den være mærket med et symbol, der viser en opslået bog og en finger. Symbolet betyder, at deklaratio-

nen enten er vedlagt, findes i butikken på et opslag nær varen eller kan fås ved butikens kasse.

Anbefaling

- Køb sminke, der er CE-mærket.
- Læs indholdsdeklarationen. Lad være med at købe sminken, hvis der ikke er mulighed for ordentlig information.

Læs mere om fingertekstsymbolet og CE-mærket i afsnittet "Hvad betyder mærkerne" side 24.

DET ER HERLIGT AT
LEGE KLÆD-UD OG
SMINKE SIG, MEN
VÆLG CE-MÆRKET
SMINKE

KEMISÆT OG FOTOGRAFISÆT M.V.

Kemisk legetøj – for eksempel kemisæt, sæt til plaststøbning, keramik, emaljerings- og fotografisæt – skal være forsynet med forsigtighedsregler, oplysninger om risici og anvisning på førstehjælp. Desuden skal der stå, hvilken aldersgruppe produkterne er beregnet til, og at de kun må bruges under opsyn af voksne. Aldersgrænsen svinger fra 3 til 12 år.

Nogle modellermasser er baseret på PVC. Efter formningen skal de hærdes i en ovn. De må kun benyttes af børn over 8 år og kun under opsyn af voksne. Brugsanvisning er påbudt og skal fortælle, hvordan man omgås produktet.

Anbefaling

- Følg aldersgrænserne og læs brugsanvisningerne nøje.
- Hold opsyn med børn, der leger med kemisk legetøj.

Grænseværdier for afgivelse af tungmetaller pr. kg. legetøj

antimon	60 mg
arsen	25 mg
barium	1000 mg
cadmium	75 mg
chrom	60 mg
bly	90 mg
kviksølv	60 mg
selen	500 mg

Nikkelgrænsen

Grænseværdien for afgivelse af nikkel er 0,5 microgram pr. cm² pr. uge for følgende produkter: Øresmykker og ørestikkere, halssmykker, armbånd og -lænker, fodlænker, fingerringe og brillestel, bagkapsler, remme og spænder på armbåndsure. Samme regler gælder for knapper, spænder, lynlåse og nit-ter, når de ved brug kommer i tæt berøring med huden.

Nikkeltestsæt

Testen, der købes på apoteket, består af to opløsninger. To dråber af hver opløsning dryppes på en vatpind. Væsken gnides på metalgenstanden i ca. 30 sekunder. Hvis genstanden eller vatpinden får en rød farve, er nikkel-afgivelsen mere end 0,5 microgram pr. cm² pr uge.

SELVLYSENDE LEGETØJ

Miljøstyrelsen har undersøgt nogle af de meget populære selvlysende stjerner, der kan klistres på vægge, lofter m.v. Stjernerne indeholder ikke farlige stoffer og er heller ikke farlige, når de lyser.

Det er derimod de selvlysende halsbånd, man tidligere har kunnet købe på markeder, festivals og ved byfester. Halsbåndet er et tyndt plastrør med selvlysende væske i. Væsken indeholder blandt andet phthalater, der mistænkes for at have sundhedsskadelige effekter. Det har siden 1997 været forbudt at sælge halsbåndene i Danmark.

HOBBYMALING OG LIM

Hobbyartikler som for eksempel maling, lim og tegneredskaber beregnet til børn under 14 år skal ligesom legetøj CE-mærkes. Hvis der findes en brugervejledning skal den være på dansk.

CE-mærkede produkter må – ifølge Miljøstyrelsens vurdering – maksimalt indeholde 1 pct. af stoffer, der er sund-

hedsskadelige, lokalirriterende eller ætsende.

Leverandører og producenter har ikke pligt til at udarbejde en leverandørbrugsanvisning for de hobbyprodukter, der er beregnet til børn, men de udarbejdes ofte som en service fra producenter og importører. Leverandørbrugsanvisninger kan blandt andet indeholde oplysninger om, hvad der er i produktet, og hvordan man skal bruge og opbevare det.

Anbefaling

- Køb CE-mærkede produkter.
- Hvis man ikke kan købe CE-mærkede hobbyartikler, så vælg et produkt uden fareetiket.
- Spørg efter leverandørbrugsanvisningen.

Læs mere om faremærker i afsnittet "Hvad betyder mærkerne" side 24.

ALT LEGETØJ TIL BØRN
UNDER 14 ÅR SKAL
VÆRE CE-MÆRKET

På badeværelset

Vi bader og plejer dagligt vores børn. Plejemidlerne er ofte tilsat parfume og konserveringsmidler, der er den hyppigste årsag til kosmetikallergi hos børn.

SÆBE, CREME OG SHAMPOO

Man bør generelt undgå parfume i sæbe, shampoo og cremer til børn. Det er vanskeligt at undgå konserveringsmidler, men ved at læse indholdsdeklarationen kan man undgå konserveringsmidler, som man ved, at barnet ikke kan tåle. De kan for eksempel give udslæt og irritationseksem på følsom hud. Fast håndsæbe udtørre huden mere end flydende sæbe.

Anbefaling

- Undgå plejemidler med parfume.
- Læs indholdsdeklarationen.
- Brug mild, flydende børnesæbe i stedet for fast håndsæbe.
- Køb plejemidler med det nordiske miljømærke "Svanen".

BIDERINGE OG SUTTER

Tidligere blev mange bideringe fremstillet af blød PVC-plast. På grund af debatten om phthalater, der bruges til at blødgøre PVC, er der i dag kun få bideringe på markedet af blød PVC. De fleste bideringe fremstilles i dag af andre materialer – for eksempel andre plasttyper, træ eller stof.

En undersøgelse foretaget af Miljøstyrelsen i 1996 viste, at sutter ikke indeholder PVC. Sutter kan derimod afgive små mængder af andre kemiske stoffer. Der er ingen grund til at frygte, at afgivelsen udgør et sundhedsproblem, men Miljøstyrelsen anbefaler alligevel at skolde sutter inden brug – også sutter til sutteflasker.

Anbefaling

- Køb PVC-frie bideringe.
- Skold sutter inden brug.

MANGE BUTIKKER
SÆLGER BLEER, DER
ER MÆRKET MED
DET NORDISKE MIL-
JØMÆRKE "SVANEN".
BLEERNE BELASTER
MILJØET MINDRE

VÅDSERVIETTER

Vådservietter er populære til hurtig aftørring af ansigtet og i forbindelse med ble-skift. Vådservietter indholder konserveringsmiddel og eventuelt parfume, der kan give udslæt og irritationseksem på følsom hud.

Vådservietter indeholder desuden små mængder organiske opløsningsmidler. Opløsningsmidlerne udtørre huden og gør den mere sårbar over for andre kemiske stoffer.

Anbefaling

- Brug ikke parfumerede vådservietter til børn. Brug vand og mild flydende børnesæbe uden parfume ved bleskifte.
- Undgå daglig brug af vådservietter.

BLEER

I moderne engangsbleer indgår normalt ikke blød PVC, mens gammeldags ble-snipper kan være af PVC. De kan altså frigive phthalater, så undgå dem. Bleer med det nordiske miljømærke "Svanen" belaster miljøet mindre end andre bleer.

Anbefaling

- Køb ikke gammeldags ble-snipper af blød PVC.
- Køb bleer med det nordiske miljømærke "Svanen".

Læs mere om phthalater i legetøj i afsnittet "I børneværelset" side 4 og i afsnittet "Børneudstyr og tøj" side 16.

På legepladsen

Hvis man har en have eller har indflydelse på gårdanlægget eller legepladsen i boligkarréen og institutionen, er der nogle kemiske stoffer, man skal være opmærksom på.

JERNBANESVELLER

Før i tiden har man brugt gamle jernbanesveller til sandkasser. Disse er imprægneret med kreosot – en tjærelignende olie – som kan give hudirritation ved kontakt og fremkalde kræft.

Selv om svellerne er 30-40 år gamle, kan kreosot udvaskes til jorden omkring sandkassen og til sandet i sandkassen. På meget varme sommerdage kan svellerne desuden svede og afgive dampe, som er farlige at indånde.

Kreosotimprægnerede sveller har siden 1996 været forbudt på legepladser og til andre rekreative formål. Nu kan man imidlertid få nye sveller i bøg og elm uden imprægnering, som kan holde 5-8 år i jordkontakt.

TELEFONMASTER

Gamle telefonmaster blev også før brugt til sandkasser og legeredskaber, for eksempel klatrestativer. Disse kan – som jernbanesvellerne – være imprægneret med kreosot (brune master) eller med blandt andet arsenholdige midler (grønne master). Det er i dag forbudt at anvende disse master på legepladser og til andre rekreative formål.

Anbefaling

- Kreosotimprægnerede sveller og telefonmaster bør udskiftes ved førstkomende reovering. Indtil da skal sandet i sandkassen udskiftes hvert år.
- Sveller, som er anvendt til siddepladser ved for eksempel sandkassen, bør beklædes med brædder for at undgå hudkontakt.
- I sandkasser af arsenimprægneret træ bør sandet udskiftes en gang om året.

OGSÅ PÅ LEGEPLADSEN
SKAL MAN TÆNKE OVER
BØRNEENS SUNDHED
VED F. EKS. AT BRUGE
UIMPRÆGNERET TRÆ

ALTERNATIVER TIL TRYK- IMPRÆGNERET TRÆ

Trykimprægneret træ anbefales i det hele taget ikke til at lave sandkasser af, fordi de kemiske stoffer udvaskes til sandet. Brug i stedet uimprægneret kernetræ (det inderste af træstammen) fra lærk, der kan holde 5-15 år i jord eller kernetræ fra Western Red Cedar eller eg, der kan holde henholdsvis 15-20 år og 15-25 år i jord.

Legeredskaber, der er i kontakt med jord – som for eksempel bærende stolper, gynger, klatrestativer og tårne samt andre bygningsværker af træ – der skal holde i mere end 15 år, bør fremstilles af kernetræ fra eg eller Western Red Cedar. Alternativt med betonfundament, så træet er fri af jorden.

Trykimprægneret træ skal være NTR-mærket. Mærket garanterer at træet er imprægneret med midler godkendt af Miljøstyrelsen, og dermed er fri for chrom og arsen.

Anbefaling

- Brug uimprægneret træ til legeredskaber over jord.
- Kontroller hvert år bærende stolper i jord for råd og svamp i et spadestiks dybde. Dette gælder både uimprægnede og imprægnede stolper.
- Brænd ikke stumper af malet eller trykimprægneret træ på bål eller i brændeovn. Aflever i stedet materialet efter kommunens anvisninger.

Læs mere om arbejde med træ i afsnittet “Når voksne bruger kemikalier” side 18 og om NTR-mærket i afsnittet “Hvad betyder mærkerne” side 24.

Børneudstyr og tøj

De første par år er en god lur i frisk luft noget af det bedste, man kan give sit barn. Men vær opmærksom på kemiske stoffer i tøj, barnevognsindtræk og -seler.

BARNEVOGNE

I barnevogne kan der være indtræk af blød PVC ligesom de bløde regnslag til barnevogne kan være af PVC. Da børn har en tendens til at sutte på alt, gælder det også her om at undgå materialer af blød PVC, der indeholder phthalater.

Spænder og lynlåse i barnevognsseler kan endvidere afgive nikkel, der ved tæt kontakt til huden kan give nikkelallergi.

GODT KØRENDE DE
FØRSTE PAR ÅR UDEN
PVC OG NIKKEL

Anbefaling

- Undgå PVC-indtræk i og PVC-regnslag til barnevogne.
- Test spænder og lynlåse i barnevognsselen for nikkelfrigivelse. Det kontrolleres let med et nikkeltestsæt, der kan købes på apoteket.

Læs mere om nikkeltesten i afsnittet "I børneværelset" side 7.

TEKSTILER

Tøj, håndklæder, sengetøj m.v. kan være behandlet med konserveringsstoffer, der kan fremkalde allergi. Visse farvede tekstiler, kan desuden indeholde stoffer, der kan være sundhedsfarlige. Alt tøj bør derfor vaskes, inden man begynder at bruge det.

Anbefaling

- Vask alt nyt tøj inden brug.
- Køb tekstiler med det nordiske miljømærke "Blomsten".

KNAPPER, LYNLÅSE, NITTER M.V.

På trods af forbudet mod nikkelafrigivelse fra metalgenstande, kan man stadigvæk komme ud for, at knapper, lynlåse, nitter m.v. afgiver for store mængder nikkel. Nikkelforbudet gælder kun metalgenstande, der ved normalt brug kommer tæt på huden.

Anbefaling

- Test metalgenstandene for at se om de afgiver nikkel. Det kontrolleres nemt med at nikkeltestsæt, der kan købes på apoteket.

Læs mere om nikkeltesten i afsnittet “I børneværelset” side 4 og om EU’s miljømærke “Blomsten” i afsnittet “Hvad betyder mærkerne” side 24.

LYNLÅSE I FLYVERDRAGTER ER IKKE OMFATTET AF FORBUDET MOD NIKKEL. DET ER DERIMOD LYNLÅSE M.V. I TØJ, DER KOMMER TÆT PÅ HUDEN

Når voksne bruger kemikalier

De fleste børn elsker at hjælpe til i køkken og hobbyrum eller have. Hjælper børnene til, så reserver det sikre til dem og håndter selv det farlige.

FAREMÆRKEDE HUSHOLDNINGS-KEMIKALIER

En række rengørings- og husholdningsprodukter bliver ofte placeret, hvor de er nemme at få fat på – for eksempel under køkkenvasken eller i lave skabe. Toiletrens og maskinopvaskemidler er bare nogle eksempler. Men bærer produktet en etikette med et orange faresymbol, skal det opbevares utilgængeligt for børn. Selvom der skal være børnesikret lukning på mange af den slags produkter, er det ikke nogen garanti for, at børn ikke kan åbne emballagen. Den forsinke blot åbningen.

Anbefaling

- Opbevar alle faremærkede rengørings- og husholdningskemikalier utilgængeligt for børn, for eksempel i et aflåst skab.

- Brug husholdnings- og rengøringsprodukter, der bærer det nordiske miljømærke “Svanen”. Disse produkter belaster miljøet mindre end andre husholdnings- og rengøringsprodukter. Også svanemærkede produkter bør opbevares uden for børns rækkevidde.

LAMPEOLIE

Små klare olielamper, der kan fyldes med lampeolie, er meget populære. Det førte tidligere til flere ulykkestilfælde, fordi børn havde drukket af olien. Børnene forvekslede især den farvede lampeolie med sodavand. Oliens kan give kemisk lungebetændelse, hvis den kommer ned i lungerne. Derfor har det været forbudt at sælge farvet lampeolie siden 1984.

Anbefaling

- Hold lampeolie og fyldte olielamper uden for børns rækkevidde.
- Hvis børn kommer til at drikke olien, må de ikke kaste op, fordi olien kan komme ned i lungerne. Giv barnet mælk at drikke og søg læge.

BØRN OG HUSHOLD-
NINGSKEMIKALIER ER
EN RIGTIG DÅRLIG
BLANDING. HOLD DEM
HVER FOR SIG

BEKÆMPELSMIDLER

Vi bruger engang imellem bekæmpelsesmidler mod ukrudt, svampeangreb og insekter. Det er specielt insektmidler som anvendes indendørs, man skal passe på i forhold til børn.

Når man bruger loppemidler, er det vigtigt at gøre grundigt rent inden behandling. Selvom man skal sprøjte, hvor dyret færdes, skal man ikke sprøjte steder, hvor barnet er nødt til at opholde sig, og derved får midlet direkte på sig – for eksempel i sengen eller sofaen.

Hvad angår myggemidler, som af gode grunde skal i nærkontakt med huden, så nøjes med at smøre barnet der, hvor myggene oftest stikker, det vil sige ved anklerne og andre bare steder. Hvis huden bliver

irriteret, skal man holde op med at bruge midlet.

Anbefaling

- Opbevar midler utilgængeligt for børn.
- Overhold instrukserne på etiketten.
- Brug aldrig myggemidler på spædbørn.
- Myggemidler skal fortrinsvis anvendes på de steder, hvor myggene oftest stikker. Smør ikke for tit.
- Brug ikke loppemidler, hvor barnet er nødt til at opholde sig.
- Brug indkapslede insektmidler – for eksempel myrelukkedåser i stedet for midler til udsprøjtning.
- Undgå bekæmpelsesmidler, hvis det overhovedet er muligt.

LAD IKKE HUSHOLD-
NINGSKEMIKALIER STÅ
FREMME, HVOR BØRN
KAN FÅ FAT I DEM

TRÆARBEJDE

I træværkstedet – der ofte er et lille tillukket rum – bør både voksne og børn bruge støvmaske for at undgå træstøv, når der arbejdes. Dette gælder særligt, hvis man arbejder med spånplader, der kan indeholde formaldehyd. Spånplader med mærket E15 eller P25B bør anvendes, idet disse har et meget lavt formaldehyd-indhold.

Anbefaling

- Undgå at save og høvle indendørs.
- Brug spånplader med E15 eller P25B-mærkning.

MALING

Generelt bør man undgå maling med et højt indhold af organiske opløsningsmidler, da disse afgiver sundhedsskadelige dampe. Det vil blandt andet sige terpentiner. Man kan bruge vandbaseret maling til alt malerarbejde indendørs såvel som udendørs. Indendørs bør man ikke bruge maling med organiske opløsningsmidler.

Anbefaling

- Brug vandbaseret maling og med så lav MAL-kode som muligt, for eksempel 00-1. Jo lavere MAL-kode, jo lavere indhold af organiske opløsningsmidler.
- Sætter man pensler i blød i glaskrukker efter brug af opløsningsmiddel-baserede malinger, så sæt en plastikpose over, luk tæt til og stil det, så børn ikke kan få fat i den.

Læs mere om MAL-koder i afsnittet "Hvad betyder mærkerne" side 24.

BILPLEJEMIDLER

Man får ofte en flaske med et afrensningsmiddel med hjem, når bilen har fået en undervognsbehandling. Mange af de midler, der bruges til afrensning af rustbeskyttelsesmidler som tectyl og lignende, indeholder petroleum og/eller opløsningsmidler.

Lad ikke flasken ligge frit fremme, hvor børn kan komme til at drikke af den. Selv om flasken har børnesikret lukning, er det ikke nogen garanti for, at børn ikke kan åbne den.

Anbefaling

- Læs og følg anvisninger nøje på bilsplejemidler.
- Opbevar midlerne utilgængeligt for børn.

BENZINDUNKE

Benzindunke man selv fylder op er ikke mærket med faremærker eller har børnesikret lukning. Det gælder både dunke til plæneklippere, motorsave m.v.

Anbefaling

- Stil benzindunke og andre olie- og kemikalieprodukter uden for børns rækkevidde, når der arbejdes.

Læs mere om kemiske stoffer i træ i afsnittet "På legepladsen" side 13 samt faremærker i afsnittet "Hvad betyder mærkerne" side 24.

Hvad siger loven?

Flere forskellige regler og bekendtgørelser regulerer kemiske produkter, kosmetik og legetøj. De vigtigste bekendtgørelser på børneområdet er:

Forbrugerstyrelsens bekendtgørelse nr. 329 af 23. maj 1995

– om sikkerhedskrav til legetøj og produkter, som på grund af deres ydre fremtræden kan forveksles med levnedsmidler

Indeholder blandt andet bilag om: Væsentlige sikkerhedskrav til legetøj, offentliggjorte standarder, krav om dokumentation samt specialregler om advarsler.

Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 303 af 18. maj 1998

– om kosmetiske produkter

Indeholder blandt andet bilag om: Liste over stoffer, der ikke må indgå i kosmetiske produkter, liste over stoffer, der må anvendes under fastsatte begrænsninger og betingelser, liste over tilladte farvestoffer, liste over tilladte konserveringsmidler, liste over tilladte UV-filtre.

Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 51 af 10. februar 1986, ændret ved bekendtgørelse nr. 156 af 3. marts 1994

– om narre- og flaskesutter

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 854 af 16. december 1991

– om forbud mod salg og om mærkning af visse nikkellholdige produkter

Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 1042 af 17. december 1997, som ændret ved bekendtgørelse nr. 380 af 19. juni 1998

– om blandt andet lampeolie

Hvad betyder mærkerne?

Andreaskorset betyder, at produktet kan give flere forskellige sundhedsfarlige virkninger ved brug. Under korset står der enten sundhedsskadeligt eller lokalirriterende.

Ætsende

Ætsningssymbolet betyder, at produktet kan give ætsningsskader ved brug. Findes blandt andet på nogle maskinopvaskemidler, kalkfjernere og afløbsrens.

NTR – symbolet fulgt af en bogstavkode eller træart – for eksempel NTR/gran betyder, at træet er imprægneret med midler godkendt af Miljøstyrelsen og dermed er fri for chrom og arsen.

E15
P25B

E15 og P25B – betegnelsen betyder, at spånplader, der er godkendt til byggeri, møbler og inventar, har et meget lavt formaldehyd-indhold.

Finger-tekstsymbolet findes på kosmetiske produkter, hvor emballagen er for lille til at indeholde den lovpligtige deklaration. Symbolet betyder, at deklarationen er vedlagt eller kan fås på en særskilt seddel/etiket.

CE-mærke findes på mange forskellige produkter. Skal blandt andet sættes på alle legetøjsprodukter beregnet til børn i alderen 0-14 år. Mærket er producentens/importørens måde at orientere myndighederne om, at produktet lever op til de sundheds- og sikkerhedskrav, der er i legetøjsreglerne.

MAL-kode bruges især på maling og består af to tal før og efter en bindestreg. Tallet før bindestregen viser graden af stoffer, der kan fordampe, og som er farlige at indånde. Tallet efter bindestregen viser graden af samtlige farlige stoffer fra 0-6 og om det er skadeligt ved kontakt med huden, øjnene eller ved indtagelse. Tallene skal være så lave som muligt. Vandopløselig maling har typisk kodetal 00 eller 0 før bindestregen.

Det nordiske miljømærke **“Svanen”** betyder at produktet hører til blandt de miljømæssigt bedste på markedet. “Svanen” er et offentligt kontrolleret miljømærke. Danmark tilsluttede sig mærket i 1997.

EU's miljømærke **“Blomsten”** betyder at produktet hører til blandt de miljømæssigt bedste på markedet. Mærket har eksisteret siden 1992.

Miljøstyrelsens arbejde

Kemiske stoffer bevæger sig frit over grænserne – både som varer og forurening. Det er derfor nødvendigt med både en dansk og en international indsats på området. EU-samarbejdet er her helt centralt, da en stor del af kemikalieområdet i dag er reguleret via EU-regler. Dette gælder også for produkter til børn.

Miljøstyrelsen rapporterer til og samarbejder jævnligt med EU-lande om at stoppe ulovlige produkter i medlemslandene. Samtidig arbejder Miljøstyrelsen aktivt i EU for at udforme stadig skrappe krav til at beskytte børn mod sundhedsfarlige stoffer i kosmetik og legetøj. Blandt andet arbejdes der for at:

- forbyde visse stoffer i kosmetik til børn
- nedsætte grænseværdierne af visse tungmetaller
- skærpe kravene til legetøj
- forbyde visse kemiske stoffer i legetøj

MILJØSTYRELSENS KEMIKALIE-INSPEKTION

Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion kontrollerer at kemikalieloven med de tilhørende bekendtgørelser bliver overholdt. Det sker blandt andet gennem tilsyn, kampanjer og udstedelse af påbud/forbud.

Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion kan også kontaktes, hvis man har mistanke om ulovlige eller skadelige kemikalier i produkter. Dog ikke kemikalier i fødevarer og lægemidler.

Ring alle hverdage: Tlf. 32 66 01 00, kl. 10-12 eller 14-15.

Få mere at vide

OPLYSNING OG VEJLEDNING

- Miljøbutikken, tlf. 33 92 76 92,
Internet: www.mst.dk/butik/.
- Miljøstyrelsens hjemmeside på internet:
www.mst.dk. Her kan du finde både
baggrundsinformation og nyheder på
miljøområdet.
- Forbrugerstyrelsen: tlf. 32 96 07 00,
kl. 10-12. Hjemmeside: www.fs.dk
- Grøn Information: tlf. 33 13 66 88
Internet: www.greeninfo.dk
- Kommunens grønne guide
Kontakt Den Grønne Fond for nærme-
ste guide, tlf. 32 66 01 00
- Teknisk forvaltning eller Agenda 21-
medarbejder. Kontakt den lokale
kommune.

LÆS MERE

Er kemien i orden, Miljøstyrelsen 1999

Grønne råd, Grøn Information

Hvad indeholder din kosmetik?,
Miljøstyrelsen 1997

Hvad siger loven om kemiske stoffer og produkter,
Miljøstyrelsen 1997

*Kort og Godt – Udstyr og køretøjer til nye ver-
densborgere*, Forbrugerstyrelsen 1996

Legeredskaber af træ, Miljøstyrelsen og
Træbranchens Oplysningsråd 1997

*Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion – Årsberet-
ning 1997*, Orientering fra Miljøstyrelsen, 2/98

Miljøvejledning om bleer, Miljøstyrelsen 1998

Råd og Resultater Om Børn. Tidsskrift fra
Forbrugerstyrelsen

Se dit hjem med barneøjne,
Forbrugerstyrelsen 1995

Kemi i børns hverdag

UDGIVET AF:

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
Internet: www.mst.dk

Redaktion: Tina Wissendorff Seheim
Faglig redaktion: Hanne Thygesen,
Birte Børglum, Lea Frimann Hansen
Tekst: Gert Lynge Sørensen

Forsidefoto: Imagebank
Fotos: Nicolei Howald
Design: Bysted A/S
Tryk: Repro & Tryk A/S
ISSN: 0905-247x
ISBN: 87-7909-159-8
Udgivelsesår: 1999
Oplag: 40.000 ex., 2. oplag

Miljø: Denne tryksag er mærket med det nordiske miljømærke "Svanen".

FÅS GRATIS HOS:

Miljøbutikken,
Læderstræde 1
1201 København K.
tlf. 33 92 76 92
fax 33 92 76 90
Internet: www.mst.dk/butik/

*Eftertryk kun efter aftale.
Citater tilladt med kildeangivelse.*

OVERSIGT OVER UDKOMNE NUMRE I MILJØ-TEMASERIEN

Nr. 1: Landmand og natur (1989)	udsolgt
Nr. 2: Fremtidens klima (1990)	49 kr.
Nr. 3: Papir papir (1990)	49 kr.
Nr. 4: Hjemmekompost af køkken og haveaffald (1991)	49 kr.
Nr. 5: Gødning af slam fra spildevand (1991)	98 kr.
Nr. 6: Landmand og natur (1992)	udsolgt
Nr. 7: Landmand og natur (1995) <i>genoptryk</i>	49 kr.
Nr. 8: Farmers and nature (1995)	50 kr.
Nr. 9: Agricultor yNaturaleza (1995)	50 kr.
Nr. 10: Veje til gode vandløb (1995)	49 kr.
Nr. 11: Rehabilitating Danish streams (1995)	50 kr.
Nr. 12: Nyt fra vandløbene (1995)	49 kr.
Nr. 13: Hav og iltsvind (1996)	50 kr.
Nr. 14: Det arktiske dilemma (1997)	75 kr.
Nr. 15: Avannaarsuarimi nalornisooruteqarneq (1997)	75 kr.
Nr. 16: Vejen til rent vand (1997)	50 kr.
Nr. 17: Kemi i børns hverdag (1999)	Gratis
Nr. 18: Rent drikkevand (1999)	Gratis
Nr. 19: Vejen til rent spildevand (1999)	Gratis

Kemi i børns hverdag

En pjece beregnet til forældre, personale i daginstitutioner og sundhedsplejersker, som har med børn fra 0-6 år at gøre.

Læs hvordan voksne kan være med til at sikre, at børn ikke kommer til skade ved omgang med en række børne- og voksenprodukter, der indeholder kemiske stoffer.

Miljøstyrelsen,
Strandgade 29,
1401 København K

Tlf. 32 66 01 00
Internet: www.mst.dk